

Handelsbankens bokslutsmeddelande 2002

Sammanfattning

- Resultatet uppgick till 10,2 mdkr (11,2)
- Räntabiliteten blev 14,6% (18,4)
- Intäktsnivån var oförändrad 21,7 mdkr (21,7)
- Kostnaderna för jämförbara enheter var oförändrade
- Kontorsrörelsen ökade resultatet med 8% och svarade för 95% av bankens samlade resultat
- Provisionsnettot gick upp trots fortsatt nedgång av aktiemarknadsrelaterade provisioner
- Bankens marknadsandel av nyförsäljningen av fonder uppgick till 29%
- Styrelsen föreslår att utdelningen höjs till 4,75 kronor (4,50)

Stark avslutning på året

Handelsbankens resultat uppgick till 10 190 mkr (11 208), vilket var en minskning med 9%. Fjärde kvartalets resultat var det bästa sedan andra kvartalet 2001, vilket berodde såväl på minskade kostnader som på ökande intäkter. Under kvartalet var omkostnaderna för jämförbara enheter drygt 4% lägre än sista kvartalet 2001. För hela året var K/I-talet före kreditförluster 50,2% (47,5) och efter kreditförluster 52,0% (48,2). Räntabiliteten på eget kapital blev 14,6% (18,4).

Räntenettot steg med 7% - totala intäkter oförändrade

Bankens totala intäkter uppgick till 21 664 mkr (21 654). Räntenettot fortsatte att stiga och uppgick till 14 285 mkr (13 385), en ökning med 7%. Räntenettot drevs framförallt av större affärsvolym, både avseende inlåning och utlåning. Utlåningen till allmänheten ökade med 5% till 839 mdkr. Ökningen berodde främst på hushållens kreditefterfrågan, framförallt avseende bostadsfinansiering. Efterfrågan på krediter avtog successivt under året både från hushåll och företag. Marginalerna ökade något på bankens utlåning till företag och på hypotekslåning till hushåll. Totalinlåningen ökade med 3%, vilket till sin helhet berodde på en ökning av hushållsinlåningen. Provisionsnettot gick upp med 2% till 5 134 mkr (5 028). Värdepappersrelaterade provisioner gick ned med knappt 350 mkr, vilket dock kunde kompenseras av högre försäkrings- och betalningsprovisioner samt utlånings- och inlåningsprovisioner. Tradingnettot minskade med 36% till 1 702 mkr (2 656), främst som en följd av den svaga marknaden under sensommaren och hösten. Valuta- och ränterelaterad handel svarade för cirka 85% av tradingnettot. I tradingnettot ingår också det underskott som uppkommit i Handelsbanken Liv, eftersom totalavkast-

Handelsbanken

ningen i bolaget inte nådde upp till den nivå som bolaget garanterat sina försäkrings-tagare. Det påverkade tradingnettot negativt med 113 mkr (0).

Kostnadsökningen upphörde

Kostnadsökningen avtog successivt under året och omkostnaderna för jämförbara enheter var oförändrade. De totala omkostnaderna var 10 883 mkr (10 294), en ökning med knappt 6%, som helt förklaras av konsolideringen av Handelsbanken Liv och förvärven av SPP och Midtbank. Kostnaderna för de två sista kvartalen var lägre än motsvarande period föregående år trots att Handelsbanken Livs kostnader tillkommit.

Huvudförklaringen till den lägre kostnadsnivån var att antalet anställda minskade med 364 personer eller 4%. Antalet anställda minskade inom alla delar av banken. I kostnaderna ingick vissa omstruktureringarkostnader varför full effekt av personalreduktionen inte kommer förrän 2003. Antalet anställda var vid årsskiftet 9 458.

Kreditförluster på fortsatt låg nivå

Kreditförlusterna, inklusive värdeförändring på övertagen egendom, uppgick till 392 mkr (152), vilket motsvarade en förlustnivå på 0,05%. Andelen osäkra fordringar av utlåningen minskade och uppgick till 0,23% (0,25).

Kapitaltäckning, återköp av aktier och rating

Koncernens kapitaltäckning var 9,3% (9,9). Primärkapitalrelationen var 6,4% (6,1).

Banken vare sig återköpte aktier eller sålde tidigare återköpta aktier. Styrelsen hemställer att bolagsstämman bemyndigar styrelsen att återköpa maximalt 20 miljoner aktier fram till och med bolagsstämman 2004. Samtidigt uttalar styrelsen att man maximalt avser att köpa tillbaka aktier för ett belopp om 2 mdkr. Bolagsstämman föreslås också ge ett bemyndigande till styrelsen att kunna använda återköpta aktier för finansiering av eventuella företagsförvärv. Om bolagsstämman beslutar i enlighet med styrelsens förslag innebär det att mandatet för 2003 är identiskt med det som bankens styrelse haft under innevarande år.

Handelsbankens rating var oförändrad hos samtliga tre ratinginstitut.

Vinst per aktie

Nettovinsten per aktie uppgick till 10,50 kronor (11,99). Styrelsen föreslår bolagsstämman att besluta om en utdelning på aktierna serie A och B med 4,75 kr (4,50) per aktie.

Resultatet i kontorsrörelsen fortsatte att öka

Bankens kontorsrörelse ökade resultatet till 9 702 mkr (8 963), en ökning med 8%. Kontorsrörelsens andel av bankens totala överskott uppgick till 95%. Under hela perioden av turbulens på värdepappersmarknaderna har kontorsrörelsen förmått att leverera successivt stigande överskott. Ett sjunkande netto av finansiella transaktioner och provisioner kompenserades mer än väl av räntenettot som ökade 14% till 14 286 mkr (12 564). Det innebär att totala intäkter ökade med 7% till 16 840 mkr (15 731) samtidigt som antalet anställda minskade med 4%.

Handelsbanken ska ha Nordens mest nöjda bankkunder

Svenskt Kvalitetsindex presenterade sin undersökning av kundnöjdhet i Sverige i början av oktober och Handelsbanken låg – för trettonde året i rad – på en topposition. 2002 var det första året som motsvarande undersökning för privatmarknaden gjordes i alla de

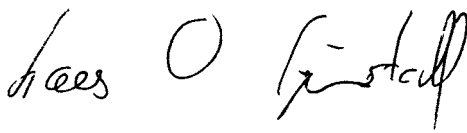
Handelsbanken

nordiska länderna. Resultaten för Handelsbanken var överlag mycket bra. I Finland hade Handelsbanken de mest nöjda kunderna av samtliga rikstäckande banker. I Danmark var kundnöjdheten fortsatt hög och väsentligt högre än hos de största konkurrenterna. Dock hade indextalen för Handelsbanken/Midtdank sjunkit något och banken var inte längre allra bäst. I Norge var Handelsbanken visserligen bättre än den största konkurrenten men bankens indextal låg bara på det norska genomsnittet. I samtliga länder kommer resultatet av mätningarna att analyseras och följas upp på olika sätt. Det är bankens övertygelse att en hörnsten för ett uthålligt lönsamhetsförspång är att ha Nordens mest nöjda kunder.

Marknadsandelarna ökade på fondmarknaden

Handelsbanken hade en marknadsandel på knappt 29% av nettosparandet på den svenska fondmarknaden. En stor del av den tillkommande volymen sökte sig till olika typer av räntefonder. Det var fjärde året i rad som Handelsbankens marknadsandel avseende nettosparande i fonder var högre än bankens andel av den totala fondstocken. På den totala fondmarknaden ökade bankens marknadsandel till 12,4%. Banken var den enda av de stora aktörerna på fondmarknaden som ökade sin marknadsandel.

Stockholm den 18 februari 2003

Lars O Grönstedt
Verkställande direktör och koncernchef

Ytterligare information lämnas av:

Lars O Grönstedt, koncernchef
telefon: 08 – 22 92 20, e-post: lagr03@handelsbanken.se

Lennart Francke, chef för Ekonomiavdelningen
telefon: 08 – 22 92 20, e-post: lefr01@handelsbanken.se

Lars Lindmark, chef för Informationsavdelningen
telefon: 08 – 701 10 36, e-post: lali12@handelsbanken.se

Bengt Ragnå, chef för Investor Relations
telefon: 08 – 701 12 16, e-post: bera02@handelsbanken.se

Ordinarie bolagsstämma för Svenska Handelsbanken AB (publ) äger rum i Stockholm, tisdagen den 29 april 2003, kl 10.00.

Delårsrapport för första kvartalet 2003 publiceras den 28 april.
Handelsbankens delårsrapporter, övrig finansiell information etc finns tillgängliga på Internet www.handelsbanken.se/ir

Handelsbanken

Koncernens resultaträkning

Resultaträkningen, som är placerad efter rörelsegränsredovisningen, är upprättad enligt Finansinspektionens föreskrifter. För att tydligare åskådliggöra rörelsens utveckling redovisas resultaträkningen nedan med de olika intäktslagen exklusive det som genereras i tradingverksamheten. Under rubriken "Tradingnetto" redovisas "Nettoresultat av finansiella transaktioner" (aktie-, ränte- och valutarelaterat) samt tradingrelaterade intäkter från övriga intäktslag. Resultatbaserade personalkostnader redovisas separat. Försäkringsrörelsens resultat har fördelats på respektive intäktsslag enl not 5. Andelar i intresseföretags resultat återfinns under rubriken "Övriga intäkter".

mkr	2002	2001	Föränd. %
Räntenetto	14 285	13 385	7
Provisionsnetto Not 1a	5 134	5 028	2
Tradingnetto	1 702	2 656	-36
Övriga intäkter	543	585	-7
Summa intäkter	21 664	21 654	0
Personalkostnader exkl. resultatbaserade	-6 199	-5 580	11
Resultatbaserade personalkostnader	-166	-338	-51
Övriga kostnader	-4 518	-4 376	3
Summa kostnader	-10 883	-10 294	6
Resultat före kreditförluster	10 781	11 360	-5
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-392	-152	158
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	-199	-	
Rörelseresultat	10 190	11 208	-9
Pensionsavräkning	-80	306	
Skatter	-2 817	-3 202	-12
Minoritetsintresse	-11	-22	-50
Årets resultat	7 282	8 290	-12

Not till resultaträkning

mkr	2002	2001	Föränd. %
Not 1a Provisionsnetto			
Courtage	885	1 072	-17
Fonder och depå	1 079	1 229	-12
Försäkringar	346	210	65
Betalningar	1 429	1 311	9
Ut- och inlåning	1 249	1 168	7
Övrigt	1 275	1 204	6
Provisionsintäkter	6 263	6 194	1
Provisionskostnader	-1 129	-1 166	-3
Provisionsnetto	5 134	5 028	2

Handelsbanken

Övriga upplysningar

mkr	2002	2001
Goodwill & immateriella tillgångar		
Ingående restvärde	9 462	4 970
Under året tillkommande	297	4 798
Årets avskrivningar	-590	-494
Valutaeffekt	14	188
Utgående restvärde	9 183	9 462

Nyckeltal för koncernen

	2002	2001
Räntabilitet	14,6%	18,4%
Räntabilitet, rörelseresultat efter schablonskatt	14,6%	17,8%
Kostnader/intäkter (K/I-tal), exkl nedskrivningar		
- före kreditförluster	50,2%	47,5%
- efter kreditförluster	52,0%	48,2%
Vinst per aktie, kr		
- januari-december	10,50	11,99
- oktober-december	2,85	2,81
Utdelning per aktie, kr	4,75	4,50
Antal utestående aktier, ultimo	693 387 415	693 387 415
Genomsnittligt antal utestående aktier		
- januari-december	693 387 415	691 205 879
- oktober-december	693 387 415	693 387 415
Justerat eget kapital per aktie, kr	75,48	69,50
Primärt kapital	41 181	37 188
Riskvägd volym	641 106	610 769
Kapitaltäckningsgrad	9,3%	9,9%
Primärkapitalrelation	6,4%	6,1%
Medelantal anställda	9 752	9 239
Antal kontor i Norden och Storbritannien, ultimo	552	551

Handelsbanken

Koncernens utveckling per kvartal

mkr	2002:4	2002:3	2002:2	2002:1	2001:4
Räntenetto	3 674	3 586	3 562	3 463	3 529
Provisionsnetto	1 352	1 233	1 311	1 238	1 299
Tradingnetto	454	199	424	625	662
Övriga intäkter	140	24	212	167	155
Summa intäkter	5 620	5 042	5 509	5 493	5 645
Personalkostnader exkl resultatbaserade	-1 518	-1 574	-1 571	-1 536	-1 472
Resultatbaserade personalkostnader	-41	-2	-70	-53	-20
Övriga kostnader	-1 161	-1 045	-1 146	-1 166	-1 298
Summa kostnader	-2 720	-2 621	-2 787	-2 755	-2 790
Resultat före kreditförluster	2 900	2 421	2 722	2 738	2 855
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-170	-122	-21	-79	-203
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	-	-199	-	-	-
Rörelseresultat	2 730	2 100	2 701	2 659	2 652
Pensionsavräkning	-36	-16	-5	-23	-26
Skatter	-721	-693	-641	-762	-672
Minoritetsintresse	-	-	-5	-6	-5
Periodens resultat	1 973	1 391	2 050	1 868	1 949

Handelsbanken

Rörelsegrenarna

Koncernens resultaträkning fördelad per rörelsegren

mkf	Kontors- rörelsen	Markets	Securities	Kapital- förvalt.	Finans	Pension & Försäkr.	Stadshyp. Bank	Finans- förvalt.	Övrigt	Totalt 2002	Totalt 2001
Räntenetto	14 286	2 258	-99	184	518	-17	99	164	-450	16 943	14 422
Provisionsnetto	2 649	149	626	794	295	352	34	-5	45	4 939	5 028
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-175	-892	227	17	2	-56	0	-99	-59	-1 035	1 541
Övriga intäkter	80	10	263	7	36	-37	0	13	445	817	663
Summa intäkter	16 840	1 525	1 017	1 002	851	242	133	73	-19	21 664	21 654
<i>I intäkterna ingår nettot av interna ersättningar</i>	773										
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>		29	39	430	18	236	21	-			
Summa kostnader	-6 899	-961	-900	-528	-428	-401	-112	-27	-627	-10 883	-10 294
Resultat före kreditförluster	9 941	564	117	474	423	-159	21	46	-646	10 781	11 360
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-239	-131		5	-27		0			-392	-152
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar									-199	-199	
Rörelseresultat	9 702	433	117	479	396	-159	21	46	-845	10 190	11 208
Räntabilitet, %	20,0	8,8	10,5	21,8	28,8	-	33,6	7,3		14,6	18,4
Medelantal anställda	5 767	788	380	343	406	233	111	38	1 686	9 752	9 239

I intäktsslagen för rörelsegrenarna ingår respektive avgår nettot av erhållna och lämnade ersättningar mellan rörelsegrenarna. Nettot av erhållna och lämnade ersättningar framgår ovan. De interna ersättningarna gottskrivs kundansvarig rörelsegren samt reducerar intäkten hos den som lämnar ersättningen. Ersättningarna ska täcka kostnader samt enligt marknadsmässiga villkor fördela uppkommet resultat.

Bland kostnaderna ingår de fördelningar av kostnader som sker internt inom koncernen avseende utförda tjänster från affärsstödjande verksamheter.

Räntabiliteten är för rörelsegrenarna beräknad efter schablonskatt, medan den för hela koncernen är beräknad efter pensionsavräkning och full skatt. Det egna kapitalet, som ligger till grund för räntabilitetsberäkningen, är i huvudsak fördelat enligt de krav som följer av kapitaltäckningslagen.

I rörelsegrenen Pension och Försäkring redovisas Handelsbanken Liv.

I Övrigt ingår bland annat realisationsresultat, utdelningar, goodwillavskrivningar och koncernjusteringar, som inte hänförs sig till någon särskild rörelsegren.

Resultatet från försäkringsrörelsen och intressebolag redovisas i enlighet med vad som framgår på sid 5.

Handelsbanken

Kontorsrörelsen

Handelsbanken är en nordisk universalbank med starkt decentraliserad organisation. Kontoret har ansvaret för alla kunder inom sitt geografiska område, även de allra största företagen. På kontoret samordnas tjänsterna för varje kund. Vid behov sker detta i samarbete med bankens dotterbolag samt med regionala och centrala specialister. Kontorsrörelsen utgörs av elva regionbanker, sju i Sverige och en i vardera Norge, Finland, Danmark och Storbritannien. Regionbankerna drivs med lönsamhetsansvar och enligt samma koncept – universalbankstjänster levererade med bättre service till kunderna jämfört med övriga banker i Norden samtidigt som Handelsbanken ska ha de lägsta kostnaderna.

Handelsbanken har 456 kontor i Sverige, 33 i Danmark, 28 i Finland, 27 i Norge och 8 i Storbritannien. Handelsbanken är den fjärde största banken i Finland och den femte i Norge och i Danmark med avseende på total balansomsättning.

Resultaträkning

mkr	2002:4	2002:3	2002:2	2002:1	Totalt 2002	Totalt 2001	Föränd. %
Räntenetto	3 780	3 667	3 494	3 345	14 286	12 564	14
Provisionsnetto	743	581	672	653	2 649	2 754	-4
Nettoreultat av finansiella transaktioner	-94	-81	-7	7	-175	307	
Övriga intäkter	13	19	29	19	80	106	-25
Summa intäkter	4 442	4 186	4 188	4 024	16 840	15 731	7
<i>I intäkterna ingår nettot av interna ersättningar</i>	<i>181</i>	<i>173</i>	<i>208</i>	<i>211</i>	<i>773</i>	<i>906</i>	<i>-15</i>
Summa kostnader	-1 761	-1 662	-1 729	-1 747	-6 899	-6 583	5
Resultat före kreditförluster	2 681	2 524	2 459	2 277	9 941	9 148	9
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-27	-121	-8	-83	-239	-185	29
Rörelseresultat	2 654	2 403	2 451	2 194	9 702	8 963	8
Räntabilitet, %	21,2	18,9	19,6	17,8	20,0	21,2	
Medelantal anställda	5 586	5 962	5 743	5 777	5 767	5 650	

Resultatutveckling

Kontorsrörelsens rörelseresultat fortsatte att stiga och uppgick till 9 702 mkr (8 963), en ökning med 8%. Räntenettet ökade med 14% till 14 286 mkr (12 564) och kompenserade för lägre provisioner, väsentligt lägre netto av finansiella transaktioner och något högre kreditförluster. Totalkostnaderna ökade med 5% medan jämförbara kostnader ökade mindre än 1%. Den nominella kostnadsökningen berodde således nästan helt på att Midtbank konsoliderades i Handelsbanken under hela 2002 jämfört med drygt sju månader under året dessförinnan. Antalet anställda i kontorsrörelsen minskade med 235 personer, vilket motsvarade drygt 4% av personalstyrkan.

Kontorsrörelsen i Sverige

Den gynnsamma utvecklingen av relationen mellan kostnader och intäkter, det så kallade K/I-talet, fortsatte. Av kontoren i Sverige hade 38% ett K/I-tal (före kreditförluster) som var lägre än 40%. Det kan jämföras med motsvarande siffra för 1997 då endast 22% av kontoren hade ett K/I-tal som var lägre än 40%. Medelvolymen utlåning ökade med 7% till 647 mdkr (602). Av ökningen på 45 mdkr svarade hushållsutlåningen för 26 mdkr. Hypoteksutlåningen ingår i medelvolymssiffrorna ovan. Vid årets slut uppgick hypoteksutlåningen till 366 mdkr (350), en ökning med 16 mdkr. Privatmarknaden ökade med 18 mdkr till 210 mdkr (192), medan utlåningen till företag minskade något.

Handelsbanken

Kontorsrörelsen i Norden utanför Sverige och Storbritannien

På den danska marknaden var marginalerna i stort sett oförändrade. Medelvolymer utlåning uppgick till 21 mdkr (17), en ökning med 24%. Företagsutlåningen var 16 mdkr (15), en ökning med 7%. Medelvolymer inlåning var 16 mdkr (12) varav 11 mdkr (10) från företag. Prioritetslånet, som är en långfristig fastighetskredit, introducerades av Handelsbanken på den danska marknaden under år 2000. Det har blivit en succé och den samlade utlåningsvolymen fördubblades till 3 mdkr. För att kunna erbjuda kunder som vill ha ett realkreditlån av mer traditionell karaktär inledde Handelsbanken under hösten ett samarbete med hypoteksinstitutet BRFkredit. Banken kan genom samarbetet förmedla BRFkredits alla typer av realkreditlån.

Konkurrensen på den norska marknaden var oförändrat hög. Marginalerna försämrades något men resultatet, både före och efter kreditförluster, ökade. I Norge ökade medelutlåningsvolymerna med 6 mdkr till 48 mdkr (42), en ökning med 14%. Företagsutlåningen och privatutlåningen ökade vardera med 3 mdkr, till 29 mdkr respektive 19 mdkr. Medelvolymer inlåning steg med 1 mdkr till 21 mdkr.

I Finland ökade rörelseresultatet. Marknaden på privatsidan präglades av ytterst hård konkurrens inom bostadsfinansieringen, vilket ledde till att den finska marknaden hade Europas lägsta marginaler på bostadskrediter. Medelvolymer utlåning ökade med 17% till 34 mdkr (29), varav företagsutlåning ökade med 4 mdkr till 25 mdkr. Medelvolymer inlåning minskade med 1 mdkr till 16 mdkr. Minskningen av volymerna från företag var 2 mdkr medan hushållsinlåningen ökade med 1 mdkr till 6 mdkr. Antalet kontor var oförändrat under året jämfört med året före då åtta nya kontor öppnades.

Resultatet i Storbritannien minskade men detta berodde framför allt på att banken under 2001 kunde återvinna tidigare avsättningar för sannolika kreditförluster. Resultatet före kreditförluster ökade. Sedan oktober 2000 har Handelsbanken öppnat fem nya kontor i Storbritannien: Nottingham, Leeds, Reading, Newcastle och Bristol. Av dessa är fyra redan lönsamma, en utveckling som överträffar förväntningarna. Bankens nionde kontor kommer att etableras i Cardiff.

Kundundersökningar i Norden utanför Sverige

Handelsbanken har varit pådrivande för att undersökningar av den karaktär Svenskt Kvalitetsindex gör av kundnöjdhet i Sverige också ska göras i övriga nordiska länder. 2002 var första året mätningar gjordes enligt samma modell i alla de fyra nordiska länderna, dock bara på privatmarknaden.

I Sverige var – återigen – Handelsbanken den av bankerna med ett rikstäckande kontorsnät som hade de mest nöjda kunderna. I Sverige gällde detsamma också för företagsmarknaden. I Finland visade mätningen samma resultat, det vill säga att Handelsbanken, bland de rikstäckande bankerna hade Finlands mest nöjda bankkunder. Handelsbanken låg väsentligt högre än den största konkurrenten. I Danmark gick index ned mellan åren men ligger fortfarande bara strax under toppnivåerna för danska banker och väl över indexnivån för de största bankerna. Resultatet av mätningen i Norge var inte tillfredsställande. Handelsbanken kom visserligen ut väsentligt bättre än den största banken på den norska marknaden men låg totalt sett på en för marknaden genomsnittlig nivå. I samtliga länder kommer resultatet av mätningarna att analyseras och följas upp på olika sätt. Det är bankens övertygelse att en hörnsten för ett uthålligt lönsamhetsförspång är att ha Nordens mest nöjda kunder. Även om banken inte låg i topp på alla marknader gav undersökningarna fortsatt stöd för uppfattningen att Handelsbanken har Nordens mest nöjda kunder.

Handelsbanken

Handelsbanken Markets

Handelsbanken Markets verksamhet är organiserad i tre affärsområden: Trading, Finansiella institutioner och handelsfinansiering samt Bankrörelsen utanför Norden och Storbritannien. Dessutom ingår bankens ekonomiska sekretariat i Handelsbanken Markets. Inom avdelningen arbetar drygt 750 medarbetare i 17 länder. Organisatoriskt ingår även Handelsbanken Securities i Handelsbanken Markets. Handelsbanken Securities redovisas som en separat rörelsegren i kvartals- och årsrapporter. I januari 2003 sammanfördes affärsområdet Trading med Handelsbanken Securities till en ny gemensam enhet, Handelsbanken Capital Markets.

Resultaträkning

mkr	2002:4	2002:3	2002:2	2002:1	Totalt 2002	Totalt 2001	Föränd. %
Räntenetto	558	551	616	533	2 258	1 303	73
Provisionsnetto	39	48	38	24	149	150	-1
Nettoreultat av finansiella transaktioner	-260	-326	-187	-119	-892	657	
Övriga intäkter	2	2	4	2	10	15	-33
Summa intäkter	339	275	471	440	1 525	2 125	-28
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	7	4	8	10	29	41	-29
Summa kostnader	-239	-215	-253	-254	-961	-955	1
Resultat före kreditförluster	100	60	218	186	564	1 170	-52
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-128	2	-5	0	-131	41	
Rörelseresultat	-28	62	213	186	433	1 211	-64
Räntabilitet, %	-	5,5	16,8	14,0	8,8	25,6	
Medelantal anställda	771	801	790	794	788	774	

Resultatutveckling

Rörelseresultatet uppgick till 433 mkr (1 211), en minskning med 64 %. Intäkterna föll med 28 % medan omkostnaderna i stort var oförändrade. Intäktsminskningen förklarades främst av ett lägre resultat i tradingverksamheten. Ökade omkostnader inom bankrörelsen utanför Norden och Storbritannien till följd av systeminvesteringar neutraliserades av minskade kostnader i tradingverksamheten. Samtliga affärsområden redovisade lägre resultat. Under fjärde kvartalet gjordes några få men relativt stora reserveringar för sannolika kreditförluster inom bankrörelsen utanför Norden och Storbritannien.

Trading

Resultatutvecklingen inom Handelsbanken Trading var inte tillfredsställande. Medan verksamheten i New York och valutahandeln uppvisade en god resultatutveckling, var utvecklingen på framför allt obligationsmarknaden svag. Svåra marknadsförutsättningar, framför allt under tredje kvartalet, påverkade lönsamheten.

Satsningen på att erbjuda en bred och internationell produktbas fortsatte. Handeln i icke-nordiska valutor svarade för en betydande del av resultatet. Antalet anställda inom Handelsbanken Trading uppgick till 166 personer.

Handelsbanken

Finansiella Institutioner och handelsfinansiering

Affärsområdet Finansiella institutioner ansvarar för affärer med utländska banker och stater. De huvudsakliga produkter som erbjuds är clearingtjänster och Cash management produkter för utländska banker. Verksamheten visade ett minskat resultat på grund av lägre marginaler.

Affärsområdet Handelsfinansiering ansvarar för exportreburser, kort- och långfristig exportfinansiering samt för projektfinansiering. Volymerna för exportreburser ökade kraftigt under året. Verksamheten visade ett förbättrat resultat, främst genom ökade provisionsintäkter.

Bankrörelsen utanför Norden och Storbritannien

Vid halvårsskiftet bildade verksamheten i Storbritannien bankens elfte regionbank och redovisas därefter i rörelsegruppen Kontorsrörelsen. Bankrörelsen utanför Norden och Storbritannien utgörs därefter av fyra enheter: Mid-Europe, New York, Asien och Warszawa. Totalt var knappt 200 personer sysselsatta.

Mid-Europe bildades våren 2001 i syfte att samla bankrörelsen inom Euro-området och Schweiz i en regionbanksliknande organisation med kontor i Frankfurt, Hamburg, Luxemburg, Wien, Amsterdam, Zürich och Paris. Arbetet påbörjades med att implementera en gemensam systemplattform för Mid-Europe. Fem kontor kommer att anpassas till den nya systemstrukturen under 2003. Såväl ur affärsmässig som administrativ synvinkel kommer verksamheten underlättas, vilket ger möjlighet att reducera kostnaderna.

Handelsbanken

Handelsbanken Securities

Handelsbanken Securities ansvarar för verksamheten inom Corporate Finance och aktiehandel. Utöver verksamhet riktad mot företag och institutioner ger Securities stöd till kontorsrörelsen avseende aktierelaterade produkter för mindre institutioner och privatkunder. Detta stöd innefattar analys, utveckling av nya produkter och IT-stöd. Verksamheten bedrivs i sju länder med fokus på de nordiska marknaderna. Internationella investerare bearbetas i första hand via kontoren i Stockholm, London och New York. Från och med januari 2003 sammanfördes affärsområdet Handelsbanken Securities med Handelsbanken Trading till en ny gemensam enhet, Handelsbanken Capital Markets.

Resultaträkning

mkr	2002:4	2002:3	2002:2	2002:1	Totalt 2002	Totalt 2001	Föränd. %
Räntenetto	3	-3	-60	-39	-99	-121	18
Provisionsnetto	162	156	201	107	626	767	-18
Nettoreultat av finansiella transaktioner	117	24	56	30	227	499	-55
Övriga intäkter	4	1	91	167	263	158	66
Summa intäkter	286	178	288	265	1 017	1 303	-22
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	<i>11</i>	<i>7</i>	<i>11</i>	<i>10</i>	<i>39</i>	<i>63</i>	<i>-38</i>
Summa kostnader	-250	-212	-241	-197	-900	-942	-4
Resultat före kreditförluster	36	-34	47	68	117	361	-68
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom							
Rörelseresultat	36	-34	47	68	117	361	-68
Räntabilitet, %	13,0	-	16,9	24,5	10,5	36,1	
Medelantal anställda	354	384	389	389	380	384	

Resultatutveckling

Handelsbanken Securities redovisade ett resultat på 117 mkr (361), en minskning med 68%. Räntabiliteten blev 11% (36). Intäkterna föll med 22% till 1 017 mkr (1 303). Successivt under året drogs verksamheten ned och antalet anställda minskade med cirka 50 personer. Kostnaderna för neddragning av verksamheten belastade årets resultat men totalt minskade kostnaderna med 4% till 900 mkr (942). De fulla effekterna av vidtagna åtgärder kommer först under 2003.

Affärsutveckling

Den negativa börsutvecklingen, i kombination med ett mycket begränsat intresse från investerare att teckna aktier i nya börsbolag, innebar att marknaden för börsintroduktioner var mycket svag. Handelsbanken deltog i introduktionen av Alfa Laval, den största av en handfull introduktioner på den svenska marknaden. Banken deltog också i fyra nyemissioner, inklusive nyemissionen i Ericsson. Bankens ledande position inom området kapitalgaranterade produkter bibehölls. Börsrasen illustrerar väl betydelsen av att kunna erbjuda både privata och institutionella kunder produkter där de kan försäkra bort kursrisken. Marknaden för företagsöverlåtelser var även den betydligt mindre än föregående år. Handelsbanken var dock framgångsrik och genomförde ett antal större affärer. Under 2002 var banken tredje största aktör på de nordiska börserna. Den finansiella sektorn, innefattande aktie- ränte- och valutaområdena, har gått in i en mognadsfas och den kommer i framtiden att ha samma karaktäristika som företag som verkar i mer mogna

Handelsbanken

industrier. Där är egenskaper som kvalitet och kostnadseffektiv produktion avgörande. Inte minst kommer förmågan att kunna erbjuda en trovärdig och “neutral” rådgivning inom hela det finansiella området vara en förutsättning för att framgångsrikt kunna konkurrera i framtiden.

Mot den bakgrunden har Handelsbanken beslutat att sammanföra verksamheterna inom Handelsbanken Trading och Handelsbanken Securities till ett gemensamt affärsområde

- Handelsbanken Capital Markets.

Handelsbanken

Handelsbanken Kapitalförvaltning

Handelsbanken Kapitalförvaltning omfattar Fondförvaltning, Diskretionär förvaltning och Institutionella depåttjänster. Utöver verksamhet riktad till företag, institutioner och privatpersoner ger Kapitalförvaltningen stöd till kontorsrörelsen beträffande kapitalplacering, portföljssystem samt stiftelseredovisning. Verksamheten bedrivs i fyra nordiska länder samt i Luxemburg och Schweiz.

Resultaträkning

mkr	2002:4	2002:3	2002:2	2002:1	Totalt 2002	Totalt 2001	Föränd. %
Räntenetto	46	51	45	42	184	180	2
Provisionsnetto	189	186	201	218	794	859	-8
Nettoreultat av finansiella transaktioner	5	-1	2	11	17	23	-26
Övriga intäkter	2	3	0	2	7	23	-70
Summa intäkter	242	239	248	273	1 002	1 085	-8
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	<i>91</i>	<i>105</i>	<i>115</i>	<i>119</i>	<i>430</i>	<i>518</i>	<i>-17</i>
Summa kostnader	-122	-129	-131	-146	-528	-550	-4
Resultat före kreditförluster	120	110	117	127	474	535	-11
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-1	0	0	6	5	-10	
Rörelseresultat	119	110	117	133	479	525	-9
Räntabilitet, %	21,9	21,2	21,4	22,6	21,8	28,1	
Medelantal anställda	329	356	348	341	343	328	

Resultatutveckling

Rörelseresultatet sjönk med 9% och uppgick till 479 mkr (525). Den fortsatt svaga börsutvecklingen resulterade i att intäkterna minskade med 8% till 1 002 mkr (1 085). Omkostnaderna reducerades med 4% till 528 mkr (550). Totalt förvaltad kapital i koncernen uppgick till 253 mdkr (284), varav Kapitalförvaltningen förvaltrade 216 mdkr (232).

Fondförvaltning

Bankens fondbolag förvaltrade 87 (84) fonder till ett värde av 89 mdkr (99). Intresset för räntefonder ökade och svarade för 30% (20) av det förvaltrade kapitlet. Aktiefondernas andel sjönk till 44% (57) medan blandfondernas andel var oförändrad 22% (22).

Med en marknadsandel på 12,4% var Handelsbanken den enda av de stora bankerna som ökade sin marknadsandel av den totala fondmarknaden i Sverige. Nettosparandet i bankens fonder uppgick till 16,4 mdkr (10,9) vilket motsvarade en marknadsandel på 28,7%. Störst nettoinflöde hade korta räntefonder samt generationsfonder.

I oktober fusionerades Chans/Risk- och Placeringsfonden till den nya fonden Handelsbanken Sverige/Världen. Skälet till sammanslagningen var, utöver möjligheten till kostnadsbesparingar, att fonderna hade likartad placeringsinriktning.

Förvaltningsresultatet var relativt bra för korta räntefonder medan majoriteten av de aktivt förvaltrade aktiefonderna gav en sämre avkastning än sina jämförelseindex.

Handelsbanken

Diskretionär förvaltning

Nya förvaltningsuppdrag och ökat antal kunder gjorde att den förvaltade volymen steg, trots fallande börsvärden. Förvaltat volym uppgick till 133 mdkr (131) varav 18% var exponerade mot aktiemarknader och 82% mot räntemarknader. Till följd av den svaga börsutvecklingen minskade aktieplaceringarnas andel till förmån för räntebärande värdepapper. Intäkterna påverkas dock inte av dessa omplaceringar då provisionen är oberoende av hur tillgångarna är placerade. Av det förvaltade kapitalet var 12 mdkr (7) placerade i Handelsbankens fonder. Förvaltningsresultatet för aktierelaterade placeringar låg i nivå med eller sämre än marknaden.

Kapitalförvaltning utanför Norden

Utanför Norden bedrivs kapitalförvaltning i Luxemburg. Kontoren i Marbella och Côte d'Azur är representantkontor med huvudinriktning att stödja kapitalförvaltningen i Luxemburg. Den förvaltade volymen uppgick till 6 mdkr (9). I maj öppnade bankens dotterbolag i Luxemburg en filial i Zürich. Kapitalförvaltningen i London flyttades i september till den nya regionbanken Storbritannien och jämförelsesiffrorna har justerats.

Institutionell depåttjänst

Intäkterna baseras dels på depåvärde, dels på antalet transaktioner. Till följd av kraftiga värdeminskningar på världens börser sjönk depåvärdet med 21% medan antalet transaktioner ökade med 26%. Intäkterna utvecklades positivt.

Handelsbanken

Handelsbanken Finans

Handelsbanken Finans har ett heltäckande sortiment av lokala finansbolagstjänster i fyra nordiska länder: Leasing, avbetalning, finansieringssamarbeten med leverantörer av investeringsobjekt, finansiering och administration av tjänstebilar, fakturaservice, inkasso samt konsumentkrediter och selektiva kontokort genom återförsäljarsamarbeten.

Resultaträkning

mkr	2002:4	2002:3	2002:2	2002:1	Totalt 2002	Totalt 2001	Föränd. %
Räntenetto	133	130	126	129	518	499	4
Provisionsnetto	68	76	70	81	295	285	4
Nettoresultat av finansiella transaktioner	0	0	0	2	2	-1	
Övriga intäkter	9	4	19	4	36	17	112
Summa intäkter	210	210	215	216	851	800	6
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	15	-2	3	2	18	3	500
Summa kostnader	-112	-95	-113	-108	-428	-450	-5
Resultat före kreditförluster	98	115	102	108	423	350	21
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	-14	-3	-8	-2	-27	-5	440
Rörelseresultat	84	112	94	106	396	345	15
Räntabilitet, %	24,3	33,6	27,8	29,5	28,8	29,4	
Medelantal anställda	407	407	406	404	406	436	

Resultatutveckling

Handelsbanken Finans goda utveckling fortsatte. Resultatet uppgick till 396 mkr (345), vilket var en ökning med 15%. Räntabiliteten blev 28,8% (29,4). Intäkterna steg med drygt 50 mkr till 851 mkr (800), en ökning med 6%. Detta berodde framförallt på ökade affärsvolymerna. Omkostnaderna var lägre och slutade på 428 mkr (450) medan kreditförlusterna steg till 27 mkr (5). Kreditvolymerna ökade med 25%. Handelsbanken Finans marknadsandelar ökade på de flesta av bolagets delmarknader.

Leasing och avbetalning

Medelvolymer leasing- och avbetalningsavtal i Sverige steg med 37%. Marknadsandelen för leasing ökade till drygt 30% avseende de bankägda finansbolagen. Under året tecknades ett leasingavtal med Storstockholms Lokaltrafik (SL) och Transitio på 6,2 mdkr avseende pendeltåg och tunnelbanevagnar. Detta är den största leasingaffären i Handelsbankskoncernens historia. Även utanför Sverige genomfördes ett antal större affärer såsom finansiering av bussar till SOT Trafikk i Norge.

Fakturaservice

I Sverige är Handelsbanken Finans marknadsledande inom fakturatjänster med en marknadsandel på 40% av de bankägda finansbolagen. Med den nya elektroniska tjänsten FakturaLink, som lanserades under 2002, förbättrar företagen sitt kassaflöde genom att inbetalningar från kunder snabbas upp. Företaget får en helt automatiserad faktura- och

Handelsbanken

reskontraadministration och kan dessutom få hjälp med utskrift av fakturor eller att få dem presenterade elektroniskt för sina kunder.

Säljfinansiering

Handelsbanken Finans fortsatte att stärka sin position som en av de ledande leverantörerna av Säljfinansiering i Norden. Volymerna i Norden ökade markant under året inom alla branscher. I syfte att ytterligare förbättra effektiviteten, både hos Handelsbanken Finans och hos återförsäljarna, fortsatte arbetet med att få de största återförsäljarna att i än högre utsträckning använda de helautomatiserade tjänsterna. Över 70% av antalet kontoansökningar från de största återförsäljarna beviljades via de helautomatiska tjänsterna Netsale och Talsvar. Motsvarande tjänster kommer att lanseras i övriga Norden.

Framgångarna med Köpkortet i Sverige fortsatte. Antalet utgivna kort uppgick till drygt 250 000. I Sverige lanserades under senare delen av 2002 en Internettjänst som riktar sig till Köpkortskunder. Genom tjänsten kan kunderna få svar på de vanligaste frågorna on-line, ansöka om höjd kreditgräns eller bli direktlänkad till en samarbetspartner.

Handelsbanken

Handelsbanken Pension och Försäkring

I rörelsegrenen Handelsbanken Pension och Försäkring ingår Handelsbanken Liv och SPP. Tillsammans är bolagen en av de ledande aktörerna på marknaden och har ett komplett sortiment av livförsäkringsprodukter för tjänste- och privatpension, förmögenhetslösningar för företag, organisationer och privatpersoner. Båda bolagen säljer sina tjänster via Handelsbankens kontorsrörelse. SPP säljer även sina tjänster via egna säljare, franchisetagare, fristående mäklare samt direktförsäljning och telemarketing.

Försäkringsverksamheten i SPP bedrivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att hela överskottet går tillbaka till försäkringstagarna, dels i form av återbäring, dels i form av kollektivt riskkapital. SPP konsolideras inte i Handelsbankskoncernen. Den 1 januari 2002 ombildades den traditionella försäkringsverksamheten i Handelsbanken Liv Försäkrings AB till vinstutdelande. Därmed bedriver Handelsbanken Liv fondförsäkringsverksamhet och försäkring med garanterad ränta i samma bolag.

Resultaträkning

Resultaträkningen omfattar enbart Handelsbanken Liv

mkr	2002:4	2002:3	2002:2	2002:1	Totalt 2002	Totalt 2001	Föränd. %
Räntenetto	-21	7	1	-4	-17	15	
Provisionsnetto	91	78	96	87	352	171	106
Nettoresultat av finansiella transaktioner	35	-24	-76	9	-56	-18	-211
Övriga intäkter	-26	-39	3	25	-37	8	
Summa intäkter	79	22	24	117	242	176	38
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	<i>51</i>	<i>54</i>	<i>65</i>	<i>66</i>	<i>236</i>	<i>259</i>	<i>-9</i>
Summa kostnader	-99	-88	-106	-108	-401	-110	265
Resultat före kreditförluster	-20	-66	-82	9	-159	66	
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom							
Rörelseresultat	-20	-66	-82	9	-159	66	
Räntabilitet, %	-	-	-	3,5	-	15,6	
Medelantal anställda	233	223	228	247	233	11	

Handelsbanken Liv

Resultatet i Handelsbanken Liv uppgick till -159 mkr (66). Totalavkastningen på försäkringstagarnas kapital uppgick till -7,4% (-2,1). Som en följd av den negativa totalavkastningen belastades resultatet med 113 mkr (0) för att täcka garanterade åtaganden mot försäkringstagarna. Administrationsresultatet förbättrades successivt till följd av sänkta kostnader och var positivt under andra halvåret. Riskresultatet var negativt medan avkastningen på eget kapital var positiv.

Premieinkomsten uppgick till 5,2 mdkr (5,9), varav fondförsäkring svarade för 53%.

Oron på världens börser påverkade försäljningen av fondförsäkring negativt.

Den minskade premieinkomsten förklarades även av att tjänstepensionsförsäkringar numera tecknas huvudsakligen i SPP. Försäljning av försäkringar med garanterad ränta ökade. Handelsbanken Liv ökade marknadsandelen avseende nytecknade premier på marknaderna för kapital- och pensionsförsäkringar.

Det förvaltade kapitalet uppgick till 31 mdkr (37), varav 18 mdkr (20) avsåg försäkring med garanterad ränta. Under året minskades andelen aktier i portföljen till förmån för andra placeringar. Vidare avvecklades valutarisken. Handelsbanken Liv köpte den

Handelsbanken

1 oktober Arlas fastighet på Torsgatan 14 i Stockholm. Samtidigt tecknades ett tioårigt hyresavtal med säljaren.

I ett vinstutdelande bolag finns ingen kollektiv konsolidering utan bolagets kunder tilldelas varje månad sin del av totalavkastningen vid beräkning av försäkringskapitalet. I den mån försäkringskapitalet inte når upp till försäkringens garanterade värde svarar Handelsbanken Liv för mellanskillnaden. Den garanterade räntan på nytecknade försäkringar uppgick till 3%. Motsvarande snittränta för hela beståndet uppgick till 4,4%.

I samband med ombildningen tillsköt Handelsbanken nytt kapital på 1,1 mdkr. Det egna kapitalet i Handelsbanken Livs moderbolag uppgick per 31 december till 1 399 mkr. Detta ska ställas i relation till erforderlig solvens, vilken uppgick till 1 109 mkr. Solvenskvoten uppgick således till 1,26.

Handelsbanken Liv, placeringstillgångar

Exponering i %	31 dec 2002	30 jun 2002	31 dec 2001
Aktier	18	32	44
Räntebärande	72	64	53
Fastigheter	7	3	3
Övrigt	3	1	
Summa	100	100	100

SPP

SPP Livförsäkring AB är sedan mars 2001 ett helägt dotterbolag till Handelsbanken. SPP drivs enligt ömsesidiga principer vilket bland annat innebär att SPPs resultat inte påverkar Handelsbankskoncernens resultat. Risken bärs av försäkringstagarna. Hela resultatet går tillbaka till försäkringstagarna i form av återbäring och kollektivt riskkapital.

Premieinkomsten minskade med 6 % och uppgick till 11,9 mdkr (12,6). Detta berodde i huvudsak på att försäljningen av försäkringar av engångskaraktär för avgångspensioner gick ned. Traditionell livförsäkring svarade för 8,8 mdkr (9,6) och fondförsäkring för 3,1 mdkr (3,0). Nyteckningen mätt i årspremier uppgick till 5,6 mdkr (6,8).

Kapitalavkastningen i den traditionella livförsäkringsrörelsen uppgick till -10,4 % (-2,8). Det förvaltrade kapitalet var 80 mdkr (87) varav 73 mdkr (81) avsåg traditionell livförsäkring och 7 mdkr (6) avsåg fondförsäkring. För att motverka effekterna på bolagets ställning av den fallande aktiemarknaden, reducerades andelen aktier av de totala placeringstillgångarna. Vidare avvecklades exponeringen mot valutamarknaden.

SPPs kapitalbas, bestående av i huvudsak, aktiekapital, förlagslån och konsolideringsfond, översteg erforderlig solvens och uppgick till 3 282 mkr, vilket gav en solvenskvot på 1,13. I syfte att stärka kapitalbasen emitterade SPP under tredje kvartalet två eviga förlagslån till Handelsbanken, vilka tillsammans uppgick till 1,6 mdkr.

SPPs kollektiva konsolidering, d v s marknadsvärdet av bolagets tillgångar i relation till garanterade och ej garanterade åtaganden, uppgick till 97 % (108).

Handelsbanken

Ombildning till vinstutdelande bolag

Ombildningen av SPP från ömsesidigt till vinstutdelande bolag är en av de viktigaste arbetsuppgifterna de närmaste åren. En organisation för detta arbete upprättades och ett erfarenhets- och resursutbyte med Handelsbanken Liv inleddes. Ombildningen planeras att genomföras tidigast den 1 januari 2005.

Trots att SPP varit skilt från Alecta i snart två år har den administrativa hanteringen av en rad produkter legat kvar hos Alecta. Till stor del upphörde detta vid årsskiftet 2002/2003.

Framgångar inom tjänstepension

SPP behöll sin position på tjänstepensionsmarknaden. SPP var därmed ett av Sveriges ledande bolag med marknadens bredaste utbud av produkter. SPPs Arbetsgivarplan kan anpassas till varje företags unika behov. Företag som är kund hos SPP ges också möjlighet att erbjuda de anställda fördelaktiga privata pensionslösningar.

En av SPPs viktigaste kundgrupper är de privatanställda tjänstemännen. Deras val av ITPK-bolag kan dels ses som en viktig mätare på ett bolags styrka inom kundgruppen, dels viktig för premieinkomsten. På ITPK-marknaden fortsatte SPP att vara det största livbolaget med en bibehållen marknadsandel av antalet "ITPK-are" på 26% (26) och av premievolymen på ca 29% (28).

SPP Liv, placeringstillgångar

Exponering i %	31 dec 2002	30 jun 2002	31 dec 2001
Aktier	9	37	36
Räntebärande	87	63	64
Fastigheter			
Övrigt	4	0	0
Summa	100	100	100

SPP får kapitaltillskott

Varumärket SPP förvärvades separat från försäkringsbolaget SPP och ägs av Handelsbanken. För utnyttjandet av varumärket har bolagen inom SPP erlagt en licensavgift. Under de senaste månaderna har transaktioner mellan ömsesidigt bedrivna livförsäkringsbolag och dess ägare kommit att diskuteras. Även om den varumärkesavgift Handelsbanken har tagit ut av SPP representerar en transaktion av helt annan karaktär, har banken ändå beslutat att upphöra med vidare debitering för utnyttjandet av varumärket. Banken gör också ett kapitaltillskott på 172 mkr, vilket motsvarar vad banken tagit ut i varumärkesavgift under åren 2001 och 2002. Banken gör detta med vetskapen om att nöjda kunder och kunder som litar på banken är dess främsta tillgång. Dessutom har varumärkesavgiften inte någon som helst betydelse för bankens långsiktiga utbyte av att äga och driva SPP. Den stora vinsten av förvärvet av SPP uppstår efter en ombildning och varumärkesavgiften har inte funnits med i bankens förvärvskalkyl efter ombildningstidpunkten. Beslutet har också påverkats av SPP solvenssituation, vilken förbättras genom kapitaltillskottet. Kapitaltillskottet till SPP, som görs i form av ett aktieägartillskott, får inga resultatmässiga konsekvenser vare sig för Handelsbanken eller SPP. I banken läggs värdet av tillskottet till det bokförda värdet av aktieinnehavet i SPP, vilket även därefter bedöms ligga väl under marknadsvärdet av aktieinnehavet. Kapitaltillskottet kommer att ske under första kvartalet.

Handelsbanken

Bolagens samarbete intensifieras

Handelsbanken Liv och SPP framgångsrika i nytt pensionsavtal

Under året fick de statligt anställda ett nytt pensionsavtal, PA 03. De anställda kunde för första gången själva välja hur en del av pensionen ska placeras. SPP tog en marknadsandel på 8,5% av aktiva val och Handelsbanken Liv 9,7%. Det gav koncernen en sammanlagd andra plats. Premierna för dessa val kommer bolagen till del först 2003.

En ny gemensam organisation

Som ett steg mot en framtida integration samordnade Handelsbanken Liv och SPP kapitalförvaltningen genom bildandet av en gemensam organisation med uppgift att bevaka och omplacera de båda bolagens placeringstillgångar.

Integrationsarbetet fortsätter under 2003. Från 1 mars bildar Handelsbanken Liv och SPP en ny gemensam organisation som speglar Handelsbankens decentraliserade organisation. Säljorganisationerna slås ihop och sju regionchefer tillsätts. Regioncheferna blir ansvariga för all verksamhet inom respektive region, vilka geografiskt sammanfaller med Handelsbankens regionbanker. Två nya enheter inrättas med uppgift att stödja regionerna Affärsstöd Privat och Affärsstöd Företag. Bolagens utvecklingsenheter och administrativa enheter slås samman. Dessutom kommer IT-driften att samordnas i bankens regi från att tidigare delvis ha varit utlagt på externa leverantörer. Alla stabsfunktioner blir gemensamma, undantaget ekonomisk redovisning och båda bolagens aktuarier.

Handelsbanken

Stadshypotek Bank

Stadshypotek Bank är en av Sveriges ledande Internet- och telefonbanker. Banken verkar under eget varumärke och med eget sortiment. Banken är specialiserad på profilerade erbjudanden av enkla bank- och försäkrings-tjänster. Målet är att upplevas som den enklaste av alla banker för privatkundens vardagsekonomi.

Resultaträkning

mkr	2002:4	2002:3	2002:2	2002:1	Totalt 2002	Totalt 2001	Föränd. %
Räntenetto	27	25	25	22	99	87	14
Provisionsnetto	7	8	8	11	34	32	6
Nettoresultat av finansiella transaktioner	1	-1	0	0	0	0	-
Övriga intäkter	0	0	0	0	0	14	
Summa intäkter	35	32	33	33	133	133	0
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	6	6	5	4	21	22	-5
Summa kostnader	-29	-26	-28	-29	-112	-110	2
Resultat före kreditförluster	6	6	5	4	21	23	-9
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom	0	0	0	0	0	-1	
Rörelseresultat	6	6	5	4	21	22	-5
Räntabilitet, %	38,4	38,4	32,0	26,2	33,6	30,6	
Medelantal anställda	109	111	112	111	111	109	

Resultatutveckling

Resultatet uppgick till 21 mkr (22). Räntenettet förbättrades med 12 mkr, vilket berodde på såväl högre affärsvolymen som förbättrad marginal. Föregående år innehöll ”Övriga intäkter” en post av jämförelsestörande karaktär, vilket påverkade jämförelsen mellan åren.

Affärsutveckling

I samband med Privata Affärers bankundersökning utsågs Stadshypotek Bank till ”Årets Bankprofil”. Juryns motivering löd bland annat: ”Stadshypotek Bank är banken som vågar gå mot strömmen, trots att banken ägs av en konventionell storbank. Ett Visakort med betalfunktion, fria extrakort, gratis uttag utomlands och bonus på inköp gör banken till ett intressant alternativ. ”

Svenskt Kvalitetsindex årliga mätning av kundnöjdhet visade att Stadshypotek Banks kunder var bland de mest nöjda.

Kortverksamheten, som är en viktig del av Stadshypotek Banks verksamhet, fortsatte att utvecklas väl. Antalet konton ökade med 14%, antal köp med 33% samt köpvolymer med 33%.

Allt fler kunder använde Stadshypotek Bank för olika vardagstjänster som till exempel att betala räkningar. Antalet betalda räkningar via Stadshypotek Bank ökade med 58%.

Handelsbanken

Handelsbanken Finansförvaltning

Finansförvaltningen ansvarar för koncernens finansiering och hanterar likviditeten i svenska kronor, upplåningen i kapitalmarknaden, upplåningen och clearingen i Riksbanken samt sköter internbanken för lång upplåning. Finansförvaltningen har också det övergripande ansvaret för finansiella risker i koncernen. Den aktivitet som direkt påverkar resultaträkningen är likviditetshanteringen i svenska kronor.

Resultaträkning

mkr	2002:4	2002:3	2002:2	2002:1	Totalt 2002	Totalt 2001	Föränd. %
Räntenetto	24	43	42	55	164	215	-24
Provisionsnetto	-1	-1	-2	-1	-5	-42	88
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-2	-51	-31	-15	-99	-33	-200
Övriga intäkter	3	3	4	3	13	13	0
Summa intäkter	24	-6	13	42	73	153	-52
<i>Från intäkterna har avgått nettot av interna ersättningar</i>	-	-	-	-	-	-	
Summa kostnader	-6	-6	-7	-8	-27	-15	80
Resultat före kreditförluster	18	-12	6	34	46	138	-67
Kreditförluster inkl. värdeförändring på övertagen egendom							
Rörelseresultat	18	-12	6	34	46	138	-67
Räntabilitet, %	11,2	-	4,0	19,5	7,3	14,6	
Medelantal anställda	37	38	38	39	38	38	

Resultatutveckling

Finansförvaltningens resultat uppgick till 46 mkr, en nedgång med 67 %. Resultatförsämringen förklarades främst av lägre intäkter. Finansförvaltningen hade i genomsnitt en lägre exponering för finansiella risker än föregående år. Den något lägre riskexponeringen berodde på att utvecklingen på framförallt räntemarknaden var svårförutsägbar. Med ett lägre risktagande följde även lägre intäkter.

Handelsbanken

Koncernens resultaträkning

Enligt Finansinspektionens anvisningar

mkr	2002	2001	Föränd. %
<i>Ränteintäkter</i>	52 930	57 667	-8
<i>Räntekostnader</i>	-35 924	-43 141	-17
Räntenetto	17 006	14 526	17
Erhållna utdelningar	392	309	27
<i>Provisionsintäkter</i>	5 767	5 894	-2
<i>Provisionskostnader</i>	-1 180	-1 038	14
Provisionsnetto	4 587	4 856	-6
Nettoreultat av finansiella transaktioner	-938	1 577	
Övriga rörelseintäkter	320	219	46
Summa intäkter	21 367	21 487	-1
Allmänna administrationskostnader			
- Personalkostnader	-6 203	-5 909	5
- Övriga kostnader	-3 267	-3 346	-2
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-866	-805	8
Summa kostnader	-10 336	-10 060	3
Resultat före kreditförluster	11 031	11 427	-3
Kreditförluster netto	-396	-160	148
Värdeförändring på övertagen egendom	4	8	-50
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	-199	-	
Andelar i intresseföretags resultat	20	82	-76
Bankrörelsens resultat	10 460	11 357	-8
Försäkringsrörelsens resultat	-270	-149	-81
Rörelseresultat	10 190	11 208	-9
Pensionsavräkning	-80	306	
Skatter	-2 817	-3 202	-12
Minoritetsintresse	-11	-22	-50
Årets resultat	7 282	8 290	-12
Nettovinst per aktie, kr	10,50	11,99	

Handelsbanken

Noter till resultaträkning enligt Finansinspektionens anvisningar

mkr	2002	2001
Not 1 Provisionsnetto		
Betalningar	1 429	1 311
Utlåning	822	790
Inlåning	89	76
Garantier	338	301
Värdepapper	1 813	2 189
Övrigt	1 276	1 227
Provisionsintäkter	5 767	5 894
Provisionskostnader	-1 180	-1 038
Provisionsnetto	4 587	4 856
Not 2 Nettoresultat av finansiella transaktioner		
Aktier och andelar	-204	947
Räntebärande värdepapper	885	-233
Realisationsresultat	681	714
Aktier och andelar	482	-325
Räntebärande värdepapper	659	-85
Orealiserade värdeförändringar	1 141	-410
Valutakursförändringar	-2 760	1 273
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-938	1 577
Not 3 Övriga administrativa kostnader		
Fastigheter och lokaler	-820	-867
Externa datakostnader	-731	-856
Kommunikation	-416	-405
Resor och marknadsföring	-331	-377
Köpta tjänster	-500	-499
Materialanskaffning	-196	-181
Andra omkostnader	-273	-161
Övriga administrativa kostnader	-3 267	-3 346

Noter till resultaträkning enligt Finansinspektionens anvisningar (forts)

mkr	2002	2001
Not 4 Kreditförluster		
A. Specifik reservering för individuellt värderade lånefordringar:		
Årets bortskrivning avseende konstaterade kreditförluster	-659	-747
Återförda tidigare gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade förluster	502	527
Årets reservering avseende sannolika kreditförluster	-1 154	-1 200
Inbetalt på tidigare års konstaterade kreditförluster	440	545
Återförda ej längre erforderliga reserveringar för sannolika kreditförluster	485	722
Årets nettokostnad	-386	-153
B. Gruppvis reservering för individuellt värderade lånefordringar:		
Avsättning/upplösning av gruppvis reservering	-	-
C. Gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde och likartad kreditrisk:		
Årets bortskrivning avseende konstaterade kreditförluster	-38	-36
Inbetalt på tidigare års konstaterade kreditförluster	28	29
Avsättning/upplösning av reserv för kreditförluster	0	0
Årets nettokostnad för gruppvis värderade homogena lånefordringar	-10	-7
D. Transfereringsrisk:		
Avsättning/upplösning av reserv för transfereringsrisker	-	-
Årets nettokostnad för kreditförluster (A+B+C+D)	-396	-160

Enligt Finansinspektionens redovisningsföreskrifter ska fordringar, som individuellt har bedömts vara bokförda till rätt värde, även bedömas med avseende på om något behov av gruppvis reservering för sannolika kreditförluster ändå kan föreligga. Utöver den riskbedömning av individuella lånefordringar, som kvartalsvis genomförs av samtliga kund- och kreditansvariga enheter i koncernen, har några sådana gruppvisa reserveringsbehov inte kunnat identifieras.

Not 5 Försäkringsrörelsens resultat

Räntenetto	-63	-103
Erhållna utdelningar	7	7
Provisionsnetto	352	173
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-97	-36
Övriga rörelseintäkter	78	44
Summa intäkter	277	85
Personalkostnader	-162	-8
Övriga kostnader	-230	-101
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-155	-125
Summa kostnader	-547	-234
Försäkringsrörelsens resultat	-270	-149

Handelsbanken

Försäkringsrörelsens resultat enligt ÅRFL

mkr	2002	2001
Teknisk redovisning av försäkringsrörelsen		
Premieinkomst	5 259	3 537
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	1	-5
Kapitalavkastning, intäkter	1 526	344
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	232	
Övriga tekniska intäkter	102	50
Försäkringsersättningar	-3 120	-1 321
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	5 035	288
Driftskostnader	-343	-82
Kapitalavkastning, kostnader	-1 608	
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-1 210	
Värdeförändring på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	-5 564	-2 490
Övriga tekniska kostnader	-156	-125
Kapitalavkastning överförd till finansrörelsen	37	
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	191	196
Icke-teknisk redovisning		
Kapitalavkastning, intäkter	70	31
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	12	9
Kapitalavkastning överförd från livförsäkringsrörelsen	-37	
Kapitalavkastning, kostnader	-102	-151
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-41	-18
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen	-1	
Avkastningsskatt	-362	-216
Resultat före bolagsskatt	-270	-149
Skatt	52	53
Årets resultat	-218	-96

Handelsbanken

Koncernens balansräkning

mkr		2002	2001
Utlåning till allmänheten	Not 1	839 340	800 068
Utlåning till kreditinstitut		79 517	70 857
Räntebärande värdepapper			
- Finansiella anläggningstillgångar		7 136	8 219
- Finansiella omsättningstillgångar		130 191	120 128
Övriga tillgångar		221 330	175 249
Summa tillgångar		1 277 514	1 174 521
In- och upplåning från allmänheten		292 838	283 692
Skulder till kreditinstitut		235 113	220 126
Emitterade värdepapper m m		464 402	440 981
Efterställda skulder		26 801	28 976
Övriga skulder		206 168	152 634
Eget kapital	Not 2	52 192	48 112
Summa skulder och eget kapital		1 277 514	1 174 521

Noter till balansräkningen

mkr			
Not 1 Utlåning till allmänheten			
Utlåning svenska kronor			
- till hushåll		280 695	258 579
- till företag m fl *)		345 248	336 469
		625 943	595 048
Utlåning utländsk valuta			
- till hushåll		43 798	36 163
- till företag m fl *)		172 693	171 758
		216 491	207 921
Reserv för sannolika kreditförluster		-3 094	-2 901
Summa utlåning till allmänheten		839 340	800 068
*) Varav Riksgälden		6 733	13 857

	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar
Svenska motparter			
Privatpersoner	281 696	398	281 298
- Varav hypotekslån	230 720	105	230 615
Fastighetsförvaltning	259 311	597	258 714
- Varav hypotekslån	136 085	484	135 601
Byggnadsverksamhet	11 674	47	11 627
Handel	20 875	319	20 556
Tillverkningsindustri	26 405	332	26 073
Transport, kommunikation	7 902	95	7 807
Kommuner	5 827	0	5 827
Övrigt	32 960	174	32 786
Summa svenska motparter	646 650	1 962	644 688
Utländska motparter	195 784	1 132	194 652
Summa utlåning till allmänheten	842 434	3 094	839 340

Handelsbanken

Noter till balansräkningen (forts)

mkkr	2002	2001
Not 2 Förändring av eget kapital		
Ingående eget kapital	48 112	42 631
Effekt av ändrade principer för redovisning av inkomstskatter		-165
Ingående eget kapital efter justering	48 112	42 466
Utdelning	-3 120	-2 751
Återköp av egna aktier	-	-46
Förändring av omräkningsdifferens	-82	153
Årets resultat	7 282	8 290
Utgående eget kapital	52 192	48 112

Handelsbanken

Övriga upplysningar

Redovisningen följer bestämmelserna i lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL), Redovisningsrådets rekommendationer samt tillämpningsföreskrifter utfärdade av Finansinspektionen (FFFS 2001:19).

För att ge en mer rättvisande bild av koncernens osäkra fordringar har tekniken för eliminering av skillnader i bokförda värden i koncernen respektive förvärvade dotterbolag ändrats. Förändringen har påverkat fördelningen mellan konstaterade och sannolika förluster. Den har dock inte någon resultat- eller kapitalpåverkan. Jämförelsesiffrorna har omräknats.

I balans- och resultaträkningen har vissa smärre omklassificeringar gjorts. Jämförelsesiffror har omräknats.

mkr	2002	2001
Kassaflödesanalys		
Kassaflöde av löpande verksamhet	1 949	9 681
Kassaflöde av investeringsverksamhet	794	-11 802
Kassaflöde av finansieringsverksamhet	-5 295	7 113
Årets kassaflöde	-2 552	4 992
Likvida medel vid årets början	10 614	5 258
Årets kassaflöde	-2 552	4 992
Kursdifferens i likvida medel	104	364
Likvida medel vid årets slut	8 166	10 614
Kapitalbas och kapitalkrav		
Primärt kapital	41 181	37 188
Total kapitalbas	59 602	60 617
Riskvägd volym	641 106	610 769
Kapitaltäckningsgrad	9,3%	9,9%
Primärkapitalrelation	6,4%	6,1%
Osäkra fordringar		
Osäkra lånefordringar	5 123	5 039
Specifika reserveringar för individuellt värderade lånefordringar	-3 006	-2 885
Reserveringar för gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde	-113	-110
Osäkra fordringar, netto	2 004	2 044
Reserveringsgrad för osäkra fordringar	60,9%	59,4%
Andel osäkra fordringar	0,23%	0,25%
Kreditförlustnivå	0,05%	0,02%
Oreglerade fordringar för vilka ränta intäktsförts	1 602	2 084
Övertagna panter:		
- Byggnader och mark	10	16
- Aktier och andra andelar	82	71
- Övrigt	55	83
Summa övertagna panter	147	170

Handelsbanken

Derivatinstrument

mkr	Ränterelaterade		Valutarelaterade		Aktierelaterade	
	Verkligt värde	Bokfört värde	Verkligt värde	Bokfört värde	Verkligt värde	Bokfört värde
Positiva värden	55 342	50 786	55 742	55 479	5 944	5 909
Negativa värden	56 838	52 390	70 722	69 856	5 286	5 266

Sammanställningen ovan är gjord enligt Finansinspektionens föreskrifter och omfattar samtliga koncernens derivatinstrument. För derivatinstrument ingående i tradingrörelsen överensstämde bokfört värde med verkligt värde. De avvikelser mellan verkligt värde och bokfört värde som redovisas i sammanställningen motsvaras av omvända avvikelser mellan verkligt värde och bokfört värde i den del av koncernens rörelse som är föremål för säkringsredovisning.

Value-at-Risk

Under perioden 1 januari - 31 december uppgick exponeringen för ränte- och växelkursrisker (inkl optionsrisker), mätt som Value-at-Risk (VaR), i Handelsbanken Markets till i genomsnitt 37 mkr. Under perioden varierade denna risk mellan 16 mkr och 70 mkr. Under samma period uppgick exponeringen för aktiekursrisker, mätt som VaR, i Handelsbanken Markets till i genomsnitt 7 mkr. Denna risk varierade mellan 2 mkr och 18 mkr.

Eventualtillgångar och ansvarsförbindelser

Koncernen driver för närvarande ett antal tvister i olika skattedomstolar. De sammanlagda kraven uppgår till cirka 329 mkr, exklusive ränta, vilket vid ett positivt utfall skulle ge koncernen en motsvarande intäkt.

Tillsammans med många andra har Handelsbanken stämt OM och Stockholmsbörsen med krav om återbetalning av mervärdesskatt. Handelsbankens krav uppgår till cirka 20 mkr exklusive ränta.

De sammanlagda ansvarsförbindelserna uppgår till 78 958 mkr, en minskning i jämförelse med föregående år med 686 mkr.

Koncernen driver ett antal tvistemål i allmänna domstolar där det största enskilda beloppet uppgår till 85 mkr. De sammanlagda kraven uppgår till 315 mkr. Vår bedömning är att tvistemålen i allt väsentligt kommer att utfalla till vår fördel. Inget av tvistebeloppen och inte heller någon eventuell försäkringsersättning har resultatförts. Bedömt väntevärde ingår i summa ansvarsförbindelser.

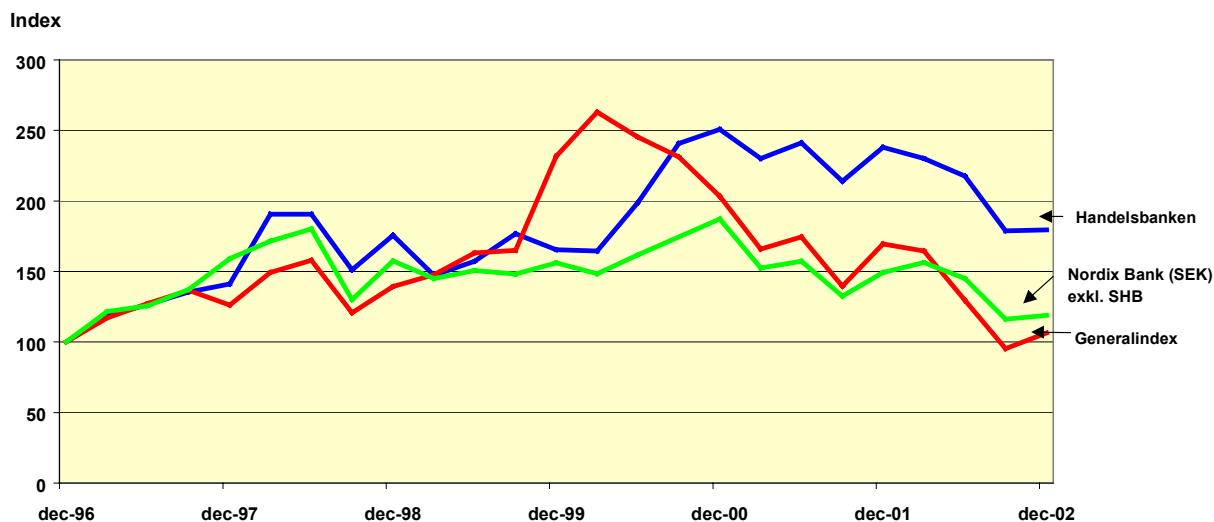
Handelsbanken

Handelsbanksaktien

Den svenska aktiemarknaden föll för tredje året i rad. Under årets nio första månader sjönk Affärsvärldens generalindex med 44%. Efter en viss återhämtning under sista kvartalet stannade Stockholmsbörsens nedgång på 37%. I stort sett samtliga branscher noterade fallande kurser. Affärsvärldens Bank- och försäkringsindex sjönk under året med 33%. För Handelsbankens A-aktie stannade dock nedgången vid 25%. Handelsbankens totala börsvärde, efter återköp, uppgick per 31 december 2002 till 80 mdkr.

	31 december 2002	31 december 2001
Börskurs SHB A, kr	116,00	154,00
Antal utestående aktier. miljoner	693,4	693,4
Börsvärde mdkr	80	106

Kursutveckling t o m 31 december 2002

Handelsbankens rating per den 31 december 2002

	Långfristig	Kortfristig	Finansiell styrka
Moody's	Aa2	P-1	B+
Standard & Poor's	A+	A-1	
Fitch	AA-	F1+	B